

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

1996 йил 4 январдан нашр этила бошлаган

1996 йил

ҲАФТАЛИК ГАЗЕТА ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ • СОГУВДА НАРХИ ЭРҚИН 5 апрел, № 14 (3351)

Пиримкул КОДИРОВ, Ўзбекистон халқ ёзувчиси

БАҲОРДА ҚИШНИ ҚЎМСАГАНЛАР

Ўзбекистон Истиқлоли энди бешинчи баҳорни қурмоқда. Қиш бу йил жуда кетгани келмай имиллаб, баҳор ойлари ҳам узинки қилмоқчи бўлдию, лекин кўшимиз таптайта бардош беролмай, музсул маалақлардан қуз ёши туқа-туқа тамом бўлди.

СССРни қайта тиклашга интилиш — Ҳамдустилик мамлакатлари халқларининг иродасига қарши бориш ва бу мамлакатларнинг ички ишлари аралашиб, улардаги давлат турмузини яна социализм қолишига қайтариб солишти унингнинг бурчидирми?

Давлат Думасининг ушбу қарори қонунга зид эканини ақлли, фаросатли рус кишилари ҳам матбуот саҳифаларида, телевизор курсатувларида руй-рост айтмоқдалар. Давлат Думасининг ушбу қарорига қарши овоз берган депутат-машхур куз жарроқи Фелоров Россия Жамоат Телевидениесининг «Тигиз соат» курсатувидан берган интервьюсини мен кўрдим. Давлат Думасининг СССРни қайта тиклашга уриниши ҳеч қачон амалга ошмайди, фақат Президент сайлови олдида содда одамларни жалбита қаратилган бир сиесий уйл эканини Фелоров аниқ далиллар билан исбот қилиб таъдир.

Бундай сиесий уйлларнинг умри баҳорда ёққан сариқ сумалақ қорнинг умридай қисқа бўлади. Ва таннида тобора аялланган келатган баҳорини қишга айлантириш ҳеч бир думанинг қулидан келмайди.

Энг муҳими — жаҳон ва дарв талаблардан келиб чиқиб, Ҳамдустилик мамлакатлари орасидаги ҳаётини алоқаларни сақлаб қолши ва равақ топтиришидир. Бу ҳақда Президентимиз Ислам Каримовнинг Россия Президентини Борис Елсинга ёзган мактубида ва Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мубирининг саволларига берган жавобларида теран мазмунли ҳаққоний сузлар айтилган.

Энг тугри йул — Ҳамдустилик мамлакатлари орасидаги иктисодий интеграцияни чуқурлаштиришдан иборат. Аммо иктисодий ҳамкорлик доирасидан чиқиб, мустақил давлатлар устидан назорат қиладиган яна қандайдир сиесий қурилма ясашининг ҳожати йўқ. Чунки биз бундай назоратчиларнинг қулини қурганмиз. «Пахта иши», «Ўзбек иши» деган баловларнинг азоб-қубати ҳали хотирамиздан кетган эмас. Яна бир «улуг ота» тепамизга чиқиб олиб хужайинлик қилишни мутлақо истамаймиз. Шунинг учун эгменлигини мизни, Давлатимиз Мустақиллигини қуз қорачидай асрашга бурчимиз.

Агар Ҳамдустилик мамлакатларининг иктисодий интеграцияси астойдил ривожланса, бу билан мамлакатларимиз орасидаги маданий алоқаларнинг таракқиети ҳам тезлашади. Ўзбекистон Республикаси Ҳамдустилик мамлакатларининг деярлик ҳаммаси билан иктисодий ва маданий ҳамкорликларга оид шартномалар тўзган. Бу шартномаларга биноан, мана, бизга қушни Қозғонистон ва Қирғизистон республикалари билан ҳамкорликда маданият қулини утказилди. Бундай маданий табириларни бошқа Ҳамдустилик мамлакатларида ҳам утказаск яхши бўлади. Чунки маданият, адабиёт ва санъат халқларни бир-бирига калбани яқинлаштирилади ва бэлзи бир сиесий англашилмовчиликларни бартараф этишга ердан беради.

Ишонимизки, Мустақил Давлатлар Ҳамдустилиги иктисодий интеграция, маданий ҳамкорлик ва бошқа омиллар ердимида мустақилликнинг боргани сари собиқ СССРни қайта тиклашга қаратилган беҳуда чиранишлар уткини бир сафсатага айланиб бартараф бўлади.

ВАТАН ОНАДИР, У ЯГОНАДИР

Собиқ иттифок ҳудудидидаги Мустақил Давлатлар Ҳамдустилигиде кечатган ижтимоий-сиесий жараенлар бугун барчаининг уй-фикрини заёт этган. Узаро гурунлаш, учрашув ва давра суҳбатларида одамлар шу ҳақда қизгин фикр юритишмоқда. Россия давлат Думасининг ҳаётини қарори, шунингдек, интеграциялаш никоибди собиқ иттифокнинг тиклаш ниятида бугунларнинг уринишлари ҳақиде уз нуктан назарларини илгари суринмоқда. Шуни айтиш керакки, мустақил давлатлардаги таракқиет йўналишларининг чуқур таҳлил қилатган ҳар бир фуқоранинг бу жараенларда уз сузи, нуктан назари бор. Айна пайта бу фикр айнашуларда мустақил Ўзбекистонимиз фуқораларини хуррият манфаатларини яқли туриб ҳимоя этишдек юксак ватанпарварлик туйғулари бириштириб турганини кўрамиз.

Юртимизнинг қуллаб уқув юртиларда, меҳнат жамоалариде бўлаётган учрашуларни кузатганда шунга тулик икорр бўлисаиз. Утган жума куни Тошкентдаги тиббиет олий билим даргоҳлариде бўлган учрашулар ҳам ана шу руҳда утди. Тошкент Давлат II, — ПИТБИЕТ олий уқув юртилари, Тошкент давлат педиатрия тиббиет олий уқув юртидаги мулоқотларда даврга чиққан олимлар, ёзувчилар, ҳуқуқшунослар, ижтимоий ва иктисодий фанларнинг муаллимлари, талабалар Ватан туйғусини ардоқлаш, миллий гурурни камол топтириш, мустақиллик манфаатларини қатъий ҳимоя қилиш, хурриятнинг қадрига етиш ҳақиде қизгин фикр юритдилар. Айнақсса, юрт ва миллат қадрини чуқур идрок этиш, овоз Ватанга муносиб юксак эътиқолиди, етук билими мутаҳассислар бўлиб камол топши, жаҳонга чиқадиган техника ва технология ечимларини яратиш учун чуқур билиш олинли зарурлигига эътибор қаратилди. Бугунги жараенларга бефарқлик, эътиқолсизлик энг қатта иллат эканлиги айтилди. Талабалар мустақиллик йўлида собиқ тураниклариде, Ватанини қуз қорачутидек асрашдек улуг бурчга салоқатларини иҳор этидилар.

Учрашуларда Ўзбекистон Республикаси Президентини Давлат маслаҳатчиси А.Азизхужаев, Ўзбекистон Езувчилар уюшмаси раиси Абдулло Орипов, таниқли олим Шавкат Воҳидов, «Ўзбекистон адабиети ва санъати» газетаси бош муҳаррири Раҳмон Мелиёв, шопир Нормурод Нарзуллаев ва бошқа ижодкорлар суза чиқдилар. Қизгин фикр олишув ва баҳс-мунозаралар руҳиде утган бу давра суҳбатларида онадек муътабар, онадек ягона Ватанини асраш учун етук фарзандлар бўлиб етишиш бурчи қайта-қайта эътироф этилди.

Ўз ахборотимиз

БУЮК АҲД-ПАЙМОН

ҲУСАЙН БОЙҚАРОНИНГ ТАХТА КЕЛИШ ЖАРАЁНИ ҲАҚИДА

Асадулло Ҳамнаво Шимолий Афғонистон ўзбекиларидан. У 1962 йили туғилган. «Ҳамнаво» — унинг тахаллуси. Асадулло Тошкент Давлат Ҳуқуқшунослик институтини битирган, ҳозир шу даргоҳ аспирантурасида профессор Ҳалим Бобоев раҳбарлигида Ҳусайн бойқаро ҳужумроқли дари Хурсон давлатчилиги тарихи тадқиқи билан машғул. У ўзбек давлатчилиги тарихини ўраниш орқали бевосита ўз мамлакат тарихини ўрганапти.

УЛУҒБЕК РАСАДХОНАСИНИНГ БИЗ БИЛМАГАН ТАРИХИ

XV аср охирилардақ уз феолиятини тухтадан Улуғбек расадхонаси биносининг қачон бўлиб кетгани ҳанузгаче аниқлаш келатган эди. XVI-XVII аср бошида ёзилган «Боруннома», «Музақабат ақоб», «Дарвешнома», «Рисолати муслик» (Дарвешали Чангиз), «Тазкират ушшуаро» (Мутрибий) асарлариде маълумотлардан ҳам муаллифлар ҳаёт пайти бино мажмулини ва қай ҳолатдалиги ҳақиде аниқ хулосе қилиш қийин эди.

ТАРИХ ВА ТАҚДИР

Мутрибийнинг иккинчи бир «Нусхайи зебонӣ жаҳонгирӣ» таъриқрасининг Англияда сақланувчи ягона нусхаси фотоқурмаси яқинда юртимизга олиб келингангина бу муаммага ҳам аниқлик киритиш имкони тутилди. (Тазкира 1625-1627 йиллари Самарқанд, Балх, Лоҳурда ёзилган. Унинг хотима қисми «Хотироти Мутрибий» қисми таъкирға Жаҳонгир бин Акбар қушида илова билан 1973 йили Покистонда форс тилида чоп этилган. (Тазкиранин яратилиши ва муназараси ҳақиде А. Мирзаев, Б. Аҳмедов, А. Аҳмедов каби олимларнинг фикрлари эълон қилинган).

«МУҚИМИЙ»ГА БИР КИРИБ ЎТИНГ...

Умрингиз узайишини истайсизми? Албатта истайсиз. Агар шундай бўлса, Муқимий номидаги мусиқа театри репертурига бир назар ташлангда, чиройли ҳарфлар билан «Бу қандай бало» деб ёзиб қуйилган куни касса олдига қўрқмасдан боравериш. Албатта навабта туриб, билеб олишингизга турри келадди. Чунки, ёш қаламкаш Элмурод Юсуфалиев узи ҳам билмаган ҳолда тароиб бир асар ёзган экан. Уни шунчаки қулига олган театрининг ҳам актер, ҳам режиссери Рустам Маълиев қараса, воқеалар ажабтовур.

